

kisvárdai lapok

XVII. évfolyam 2. szám – 2015. június 22., hétfő

Csárdáskirálynő

„Időbe telik, míg sikerül megszabadulnom a korábbi, jól bevált értelmezések béklyóitól; szerencsére nézőtársaim befogadóbb közegnek bizonyulnak. S mire sikerrel korholom magam reménytelen konzervativizmusom miatt, arra eszmélek: már meg is született az emlékeimben dédelgetett orfeumi hangulat.”

Tartalom

- 2. old.: A szakmai zsűri esetei Kisvárdával
- 3–4. old.: Világokat hoznak ide nekünk – beszélgetés
Nagy Józsefné alpolgármesterrel
- 5. old.: Kampf – M Stúdió, Sepsiszentgyörgy
- 6. old.: Az elveszett levél – Szatmárnémeti Északi Színház
- 7. old.: Csárdáskirálynő – Újvidéki Színház
- 8. old.: Fesztiválkörkép – Szakmai Klub

Kampf

Magyar
színházak
kisvárdai
fesztiválja
XXVII.

Az elveszett levél

A szakmai zsűri esetei Kisvárdával

Spolarics Andrea

Jászai Mari-díjas színművész

A Színház- és Filmművészeti Főiskolán 1986-ban végzett Szinetár Miklós osztályában. Ezt követően játszott a Madách Színházban, Szolnokon, majd Kolozsvárra szerződött, ahol tanított is a Babeş-Bolyai Tudományegyetem színész szakán. 1997-től a Bárka Színház tagja volt, s 1996-tól rendez is. A jövő évadot a Budaörsi Latinovits Színház újonnan alakult társulatában kezdi.

Árkosi Árpád, Spolarics Andrea és Balogh Tibor

„A 90-es évek elején gyakran megfordultam Kisvárdán. A Kolozsvári Állami Magyar Színház tagjaként szinte minden évben játszhattam itt. Talán még néhányan emlékeznek *A kopasz énekesnő* vagy *Az imposztor* című előadásainkra. De több vizsgadarabbal is bemutatkozhattunk, amiket az akkori kolozsvári színművészeti hallgatókkal készítettünk. Fontos és szívemengető találkozási helye volt ez a fesztivál.

Aztán itt Kisvárdán készült el hosszú és fárasztó munkával *A kopasz énekesnő* tévéfelvétele, és mi napokig barangoltunk az estékben, felfedezve a várost. Aztán egy nyári produkció, *A windsori víg nők!* Remek kollégák és megunhatatlan dumálások. Kedves ismeretségek, féltett barátságok, kitörülhetetlen emlékek. Szóval eltelték az évek, és most újra itt vagyok, kíváncsian, és nagyon nagy örömmel. Önmagában már azt is óriási teljesítménynek tartom, hogy egy ilyen fesztivál a mai napig létezik, és évről évre képes legalább ízelítőt adni a határon túli magyar társulatok komoly, magas színvonalú munkájából. Egy lehetséges biztos pont ebben a zűrzavarban.”

Árkosi Árpád Jászai Mari-díjas rendező

Gépészmérnökként végzett 1992-ben a Nehézipari Műszaki Egyetemen. Amatőr rendezőként került kapcsolatba a színházzal 1968-ban. Tíz évre rá kezdett el hivatásos színházakban rendezni. Dolgozott a szolnoki Szigligeti Színházban, a Szegei Nemzeti Színházban, a debreceni Csokonai Színházban, a Miskolci Nemzeti Színházban, de rendezett határon túli magyar színházakban is: a Kolozsvári Állami Magyar Színházban, a Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulatánál, a temesvári, a sepsiszentgyörgyi színházban, a Figura Stúdió Színházban és a kassai Tháliában. Jelenleg a Zsámbéki Színházi Bázis művészeti vezetője.

„90-es évek eleje, Kisvárdá. Spiró György *Az imposztor* című előadásában Bíró József utolsó mondata a Rybak nevű színészként: itt is voltunk egyszer. Ez számomra az egyik legesendőbb és legüdveltelibb mondat, hogy leszünk-e még újra és újra egyszer. Nekem ez az egyik legerősebb emlékem Kisvárdáról.”

Balogh Tibor dramaturg, kritikus

Továbbá egyetemi oktató, s 2015-ben a POSZT versenyelőadásainak egyik válogatója. Volt dramaturg Kecskeméten és az Egri Gárdonyi Géza Színházban, s dolgozott a Színházművészeti Szövetség munkatársaként.

„A színház világában úgy alakult a sorsom, hogy miközben Robert Szturua *III. Richard* rendezését a kelet-keleti helyén, a tbilisi Sota Rusztaveli Állami Drámai Színházban láthattam, addig hallomásból sem tudtam a debreceni lakhelyemtől 60 kilométerre, Nagyváradon dolgozó Szabó József munkáiról. Az ő költői abszurdját ugyanaz a szellemi gyökérzet táplálta pedig, mint hirtelen világhíróvé lett kollégájáét. A legendás prágai Činoherní klubba többször is eljutottam Jiří Menzelt és másokat megnézni, míg a Beke Sándor korszakában prosperáló Kassai Tháliába soha. Ilyen volt az előző század 70-es évtizedének speciális, láthatatlan kulturális vasfüggőnye.

Szeგრől-végről kolléganőm, nagyon kedves ismerősöm, Teplánszky Katalin mondogatta, hogy Kisvárdán behozhatok valamennyit a határon túli magyar színjátszás ismeretében keletkezett lemaradásomból, ha eljárók nyaranta a fesztiválszerű találkozókra. Mire ideérkeztem, ő már csak egy emlékdíj képében lehetett jelen. Reá és kultuszminisztériumi főnökére, Magi István barátomra szoktam emlékezni, amikor a POSZT végeztével összegereblyézem a magammal hozandó gondolataimat.”

Világokat hoznak ide nekünk

Beszélgetés Nagy Józsefnével, Kisvárdai társadalmi alpolgármesterével

Meglepve, de annál nagyobb örömmel tapasztaltam, hogy személyedben tavasszal új társadalmi alpolgármestert neveztek ki városunkban. Hogyan esett rád a választás?

2015. április 15-től vagyok alpolgármester, valószínűleg az előéletem gondolkodtatta el a városvezetést, hogy alpolgármesternek válasszanak, hiszen évekig vezettem a kisvárdai Karitást, és olyan jól kiépítettük a szervezet munkáját a városban, hogy már nemcsak a helyiek, hanem a környékbeli falvakból is hozzánk járnak. A mai napig is heti két alkalommal ügyeletet tartunk az irodánkban, a rászorulóknak meglehetősen sokan jönnek, akiket ételmeleggel, ruhával segítünk, illetve egyéb problémáikat is igyekszünk megoldani. Erre figyelt fel a városvezetés az utóbbi időben, hiszen már az önkormányzati hivatalból is hozzánk küldték a rászorulókat. Tavaly nyáron országos kitüntetésben részesültem a munkámért, és ez irányította mások figyelmét is erre a feladatkörre. Seszták Miklós miniszter úr és Leleszi Tibor polgármester úr úgy gondolták, hogy szükség lenne egy olyan munkatársra itt a polgármesteri hivatalban, aki ezeket a szociális ügyeket városi szinten koordinálja, kezeli és megoldja, így lettem én a város szociális ügyekért felelős alpolgármestere.

Amikor a hivatalba kerültem, azonnal elkezdtük a Kárpátalján élők megsegítését. Rettenetes a helyzetük, humanitárius katasztrófa veszélye fenyegeti az ott élőket, hiszen a háborús helyzet tovább mélyítette a szegénységet. Országos mentőakció indult, április 29-én itt volt a kormányközi megállapodás. Balog Zoltán miniszter úr és számos civil szervezet vezetője találkozott, és megállapodást kötöttek, hogy Kisvárdai koordinálja ezt a segélyakciót, amelynek én lettem a helyi felelőse. Nagyon szépen haladunk ebben is, jól alakul a gyűjtés. Eddig kétszáz levelet küldtem ki a civil szervezeteknek, önkormányzatoknak, különböző üzemeknek, és nagyon szép felajánlások érkeztek. Már letisztult a kép: Kisvárdai három kárpátaljai települést segít, mégpedig az óvodák felújításában. Mezőgécse, Badaló és Szőlősgyula óvodáinak gyűjtöttünk adományokat. A települések polgármestereivel már egyeztetünk. Az első adományokat a jövő héten visszük hozzájuk, és felmérjük, hogy a továbbiakban hogyan, mivel segítsük őket.

Milyen feladataid vannak még ezen kívül?

Nagyon sok rendezvény van a városunkban, ezek látogatása is az én feladatomból – szívesen veszek részt ezeken az alkalmakon. Régebben is aktív részese voltam a város életének, hiszen két gyermekem van, s amíg ők itthon tanultak, minden érdekességet meg akartunk nekik mutatni a világból.

A Határon Túli Magyar Színházak Fesztiváljának is rajongó látogatói voltunk már a kezdetektől. Kedvenc társulatunk is lett, és azt sem bántuk, ha éjfélig tartott az előadásuk, mert mindenképpen látni akartuk őket. A példánk átragadt a gyermekeinkre, Lóránt fiam és lányom, Annamária több alkalommal voltak a közönség zsűri tagjai. Jómagam sűrűn látogatok a fesztivál előadásait a mai napig, gyakran egyedül is szívesen megyek, mert a befogadáshoz nem tartom fontosnak, hogy társaságban legyek.

Nagyszerű kezdeményezésnek tartom a színházi társulatok mentorálását, amit tavaly indítottak el a fesztivál szervezői. A Karitás és a Görög Katolikus egyház közös mentorálta idén a Szatmárnémeti Színház. Éppen ma szerveztem a társulat fogadására a vendéglátást. Azért is készülök rá különös gonddal, mert már alpolgármesterként volt egy látogatásom Szatmárnémetiben, ahol a város elöljáróival is találkoztam, akik nagy örömmel számoltak be arról, hogy milyen fontosnak tartják a nálunk megrendezett találkozót. A családnak kedvenc társulata a beregszászi volt. Nagyon vártuk őket minden évben. A lányom és a fiam élt-halt Trill Zsoltért. Minden előadásukat meg kellett nézni, ki nem hagyhatunk egyet sem. Most nincs kedvenc társulatom, mert inkább egy-egy előadás fog meg valamivel. Aztán az igazsághoz az is hozzá tartozik: oly régóta vagyok színházlátogató, hogy egy-egy ismertebb darabot már sokszor láttam, és igazán új dolgokat ritkán hoznak elő belőle, legalábbis a tapasztataim ezt mutatják, ezért igyekszem a számomra ismeretlen előadásokra eljutni. Sokan vagyunk így a baráti körünkben, hogy szívesen nézünk új, kortárs darabokat, nyitottak vagyunk minden kezdeményezésre.

Mivel a fiam énekes-színész, ezért nekem is a zenés darabok lettek a kedvenceim. Bevallom, jobbra szórakozni járok a színházba, mert annyi borzalmas dolgot látok magam körül, hogy jó néha kikapcsolni a világot, s erre a színház tökéletesen alkalmas.

A legjobban annak örülnék, ha sok fiatalot látnék a nézők között, jó lenne, ha többen járnának színházba, hogy szépüljön a lelkük, mert úgy látom, más irányba haladnak. A digitalizáció, a kutyúk elmagányosították a fiatalokat, de nem abban az értelemben, ahogyan például a színházi befogadásról mint egyéni élményről beszéltem. Az a benyomásom, hogy a mai fiatalok többsége nem tanul meg igazán jól kommunikálni verbálisan, és képtelenné válik a szépet befogadni.

A gyermekeim nagyon hamar nyitottak lettek az őket körülvevő világra. Ha valami megérintette őket, akkor szinte azonnal utánanézték, kutakodtak, s pillanatok alatt rengeteg dolgot megtanultak az adott témában, amiről aztán már élményszerűen tudtak beszélni.

Rengeteg személyes kapcsolatot is kialakítottunk annak idején a városunkba látogató színészekkel, majd a gyermekeink is követték a példát. Annamária lányom különösen szeretett a színészekkel beszélgetni, hallgatni az élményeiket, kíváncsi volt az életükre, a történeteikre, a színházi munkára. Sok mindent meg lehet tudni így is a világról, ha kellően nyitottak vagyunk a másokra. Úgy gondolom, ez ma is sokat adna a fiataloknak, és érdemes lenne kihasználniuk a lehetőséget, és ha már ide látogat a városunkba ennyi és ilyen sokféle különleges ember, akkor minél többet beszélgetni velük, s elgondolkodni olykor, hiszen sokkal mostohább körülmények között élnek, mint mi. Akár példaként is tekinthetünk rájuk, hogy nem adják fel az álmaikat, bizakodnak és küzdenek, akármennyire nehéz sors adatott nekik.

Hogyan lettél színházrajongó?

Falun nőttem fel, ahol akkoriban az egyetlen szórakozási lehetőséget a televíziózás jelentette. A szüleim imádták a színházi közvetítéseket, a zenés televíziós játékokat, főleg Honti Hannáért voltak oda. Ha operettet adtak, együtt énekeltek a színészekkel, ez nagyon megragadt bennem. Aztán amikor a nyolcvanas évek végén elindult a fesztivál, remek lehetőségnek tartottuk, hogy végre nem kell elutaznunk egy-egy színházi élményért más városba, hanem helyünkbe jönnek a társulatok. Az összes darabot látni akartuk. Ebből nagyon vicces helyzetek is adódtak, előfordult, hogy annyira fáradtak voltunk, majdnem leestünk a székről, vagy másnap alig bírtunk felkelni, hogy munkába menjünk. De nem bántunk semmit, mert örültünk az előadásoknak. Különleges élményt adott az is, hogy akkor találkozhattunk életünkben először igazi színészekkel, színházi emberekkel. Aztán annyira az életünk részévé vált a színház, hogy később már egyre gyakrabban kerekedtünk fel a párommal és a gyermekeimmel előadásokat nézni más városokban. Később a fiam is színházi ember lett, s akkor már ő szervezte a színházlátogatózásaimat.

Azt sem felejttem, hogy később, amikor a lányom már dolgozott, mindig a fesztiválra időzítette a nyári szabadságát, és jött végignézni az összes produkciót. Nehéz szavakba önteni, hogy mennyi mindennel gazdagítottak bennünket ezek a fesztivál adta élmények. Igazi ajándék számomra, a városnak, a régióknak ez az esemény. Világokat hoznak ide nekünk személyes sorsukkal a színészek, és különleges látásmódokat kapunk a társulatoktól.

A harc természetrajza

KAMPF – M Stúdió, Sepsiszentgyörgy

A sepsiszentgyörgyi M Stúdió előadása a nagybetűs KAMPF címet viseli. Kampf, mint harc, mint mozgás és mint színpadi eszmefuttatás a hatalomról.

Adott egy téma, egy tér és egy társulat. Egy téma, amely nehezen körülhatárolható, egy üres tér, amely arra vár, hogy mozgással töltsék meg, és egy társulat, amely ezt a körülhatárolhatatlan témát mozgásban megfogalmazza. Fehér Ferenc, a rendező különböző olvasatokon keresztül próbálja megfogni azt, hogy mit is jelent a harc. Személyes és kollektív harcokat látunk elrajzoltan, sokszor egészen groteszken megmutatva, hol kegyetlenül, hol pedig egészen bájosan. Az egymás eltiprását néha felváltja az egymás megértése, de a legerőteljesebb irány a harc definiálására mégis a hatalom tükrében való megmutatás marad.

Már magának a címnek is erőteljes az erre irányuló konnotációja, így nem is meglepő a démonizált diktátorfigurára megjelenése, akit nézve az a mondas jutott eszembe, miszerint csak a király szerepét nem lehet egyedül eljátszani a színpadon. A társulat tagjai szépen együttműködve játszanak alá ennek az uralkodónak, megteremtve számára azt a közeget, amelyben képviselheti az abszolutisztikus hatalmat, már-már démoni magasságokba emelkedve. Ennek a vezérnek

nem kell küzdenie a hatalomért, amint megjelenik, mindenki alárendelődik neki. Elementáris dominanciát sugároz. Olyan dramaturgiai döntés ez, amelynek hatására a zsarnok-kép (bár így jelentősen veszít az erejéből) túlmutat az egyoldalúságon, hiszen mégiscsak egy önkéntes behódolásról van szó. A kiszolgáltatottság saját választássá válik, kitágítva ezzel a hatalomról szóló diskurzust. Elgondolkodtató, hogy a tömeg végsősoron igényli ezt a vezetőt. Egyformaságuk már a legelejen felveti a kérdést, lehet-e egyáltalán különbözni egy tömeg tagjaként. Izgalmasan megtörik az egyirányúság, az alárendelés mellé társul fölrendelés is. Ebben az oda-vissza játszásban válik ez a vezér ördögi karmesterré: úgy bólogatnak alattvalói, ahogy ő int nekik. Egy kézmozdulatára változnak át érzéketlen, menetelő gépekké, az ő intésére verekednek, szenvednek, örvendenek és táncolnak.

De nem csak politikai, hanem emberi értelemben vett hatalomról is beszélnek az alkotók. Találkozunk férfi-női játsszámokkal is, amelyekben az együtt létezését mutatják be együtt mozgással. A csoportjelenetek precízek és pontosak, a színészek olajozottan mozdulnak együtt, látszik, hogy összeszokott társulatról és érett előadásról beszélhetünk. Gyakoriak azok a jelenetek, amikor többen végzik ugyanazt a mozdulatsort. Mégis, a tág értelmezési lehetőségek ellenére, vagy éppen ezek miatt, néha nem kapunk elég dramaturgiai kapaszkodót, néhány mozdulatsor szinte feleslegesnek érződik. Váltják egymást a kegyetlen és a komikus jelenetek, amelyek olykor már-már a tébolyig fokozódnak, de gyakran nem teljesednek ki, mint például néhány csoportjelenet, vagy a szemüveges párkák rendkívül sok potenciált hordozó csvitelése. De amikor sikerül, akkor nagyon. Ilyen az a gyönyörűen kidolgozott, mesészerű rész, amikor egy koboldra hajazó, hálósipkás férfi válik a vezetővé. Esetlen, mégis szerethető figura ő, aki előszeretettel vinnyog és siránkozik. De harcolni is képes: amikor összecsapásra kerül a sor, egyszerűen csak nagy levegőt vesz, és elfújja ellenfelét, aki falevélszerűen sodródik odébb. A vidám xilofon-hangzás pedig fokozza ezt a kifestőkönyv-élményt. Ez a bejátszás játékmódozóban és hangulatában is eltér az előadás többi részétől, de jól adagolják a gyomorszájon vágást és a nevetetést egyaránt. Kifejezetten szerencsés feloldása ez a kegyetlen, egymáson keresztülmaszírozós jeleneteknek. Sőt, bírnánk még.

Politikai cirkusz

Ion Luca Caragiale: Az elveszett levél – Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulata

Látatlanban nehéz eldönteni, de abból a tényből, hogy a Szatmárnémeti Északi Színházban Sorin Militaru mind a román, mind a magyar társulattal megrendezte Az elveszett levelet, akár arra is következtethetünk, hogy valójában csak egy fél előadást láttunk most Kisvárdán, amely a másikkal, a román változattal együtt lehetne teljes. Hiszen azt mondja az előzetes, hogy „a román és a magyar előadás egymásnak felelget, egymás görbe tükréként, és egymással párbeszédben világít rá a politikai becsűsége, az emberi kisszerűség (és nagyravágás) általánosan jellemző, tehát valójában kultúrafüggetlen jelenségeire.” Ha ez így van, akkor egy párbeszéd egyik felét néztük, mintha egy telefonáló embert hallgatnánk.

Ez így bizonyára túlzás, de talán ebből is adódnak az előadás problémái. Nem tudhatjuk, mi mihez képest olyan, amilyen. Azt meg egyszerűen nem tudom elképzelni, hogy egy nem is akármilyen román rendező Caragiale eredeti szövegét olyan sablonosan karikírozó, élettelen hangvétellel rendezte volna meg, mint amilyent ezúttal a szünet előtt láttunk. Fölbukkant mindaz a baj, amelyet a magyarországi Caragiale-előadásokban tapasztalhatunk, amikor a szöveget belegyömöszölik egy általános vígjátéki

Bessenyei István, Kovács Nikolett és Rappert-Vencz Gábor

modorba, amiben minden eredetisége elvész. (Ehhez a hozzáértők még azt is hozzá szokták tenni, hogy a magyar fordítások eleve nem képesek visszaadni a szerző román nyelvi leleményeit.) A színészek becsülettel helytállnak a nyitó jelenetekben, de nem tudják érdekessé tenni, eredetinek mutatni a figurákat és a helyzeteket. Bessenyei István kidolgozott alakításában is ellaposodnak idővel a vénember untilg ismételt sztereotípiái. Rappert-Vencz Gábor prefektusa és Bodea Tibor rendőre, Gaál Gyula és Tóth-Páll Miklós politikus kettőse meg túlságosan is olyan, amilyennek lennie kell. Kovács Nikolett szakít a gazdag vénembert megcsaló úriasszony hisztérikus sápitózásaival, a darab végére már önálló politikai szereplőnek néznénk. Kányádi Szilárd ambiciózus pofozóbábként szenved végig a mázlijában is peches ellenzéki szerepét. Szabó Anna díszlete pedig fájdalmasan igénytelen.

Ez az előadás Seprődi Kiss Attila fordítását használja, amelynek célja bizonyára az eredeti román világ érzékeltetése volt. Magyarországról nyilván nem lehet megítélni, hogy milyen lehet egy erdélyi magyar kisközösség politikai nyelvhasználat. Milyen mértékben hatott rá a román környezet.

Számomra furcsa volt, hogy ezt a nyelvet magyarok beszélik, olyan emberek, akik – ha némelyük kimódolt is, de – magyar neveket viselnek. Számomra ez a szöveg, bármennyit változtattak rajta, régi, román közegben játszatott Caragiale-előadásokhoz kötődött. Ebből a közegből kéri a Kossuth-nóta, a Fel, fel vitézek, az autonómia emlegetése, külsődlegesnek hat a lehalkított, elsutogott magyarkodás. Komoly találat lehetne az a poén, hogy miközben a korrump magyar politikusok egymással acsarkodnak a képviselői mandátumért, egy románt kapnak a nyakukba fölülről, akit a szervilis banda lelkesen meg is választ. Csakhogy ez meg előre kiolvasható a szereposztásból.

Az előadás nagy részében leegyszerűsítő politikai szatírárt látunk korrupcióról, összefonódásokról, csalásokról, hamisításokról. Caragiale műve ennél lényegesen gazdagabb. Nála elrajzolt, karikírozott, de emberi jellemek működtetik a politikai gépezetet. Ez a szünet előtt kevésbé látszik.

Szünet után az előadás már azzal kilép a sablonok világából, ahogyan a megcsalt vénember kötötgetve vezeti a választási gyűlést. Ezzel a jelenettel belépünk a politikai cirkuszba, a politikai tömeghisztéria világába. Egyre őrzöngőbb tömegjelenetek követik egymást. Ezekben a harsány ribilliókban van erő, lendület. Mintha megszólalna egy igazi szatirikus hang. Az ünneplés felpörgetett káosza után viszont kissé hosszadalmasnak tűnnek a kibontakozás, a szálak elvárrásának jelenetei.

A megütközéstől az elragadtatásig

Csárdáskirálynő – Újvidéki Színház

Csárdáskirálynő-rajongóként kíváncsian vártam az Újvidéki Színház előadását.

Első ránézésre az orfeum inkább sztriptízbár, s eleinte úgy tűnik, a közönség a Művészno társaság terpeszéért jobban rajong, mint a tehetségéért. Aggodalom fog el – mi van, ha nem születik meg a várva várt pezsgős, szivarfüstös, ábrándos orfeumi milió? A nők egyelőre inkább prostituáltak, mint táncosnők, a férfiak inkább részeg pajtások, mint éjszakázó örökifjak. Időbe telik, míg sikerül megszabadulnom a korábbi, jól bevált értelmezések béklyóitól; szerencsére nézőtársaim befogadóbb közegnek bizonyulnak. S mire sikerrel korholom magam reménytelen konzervativizmusom miatt, arra eszmélek: már meg is született az emlékeimben dédelgetett orfeumi hangulat. Kénytelen vagyok beismerni, hogy jót tett a Csárdáskirálynőnek a vérfriesség; a jól ismert poénokat és dalokat nem kell félteni, törvényszerűen megtalálják a helyüket minden előadásban.

A nyitóképben megpillantott hatalmas lépcsőt is szoknom kellett kissé – meg voltam győződve róla, hogy tökéletesen felfalja a teret, gyakorlatilag a prosceniumba zárva a szereplőket, továbbá időnként úgy tűnt, a színészek is bukdácsolnak rajta. Az összevont második-harmadik felvonásban azonban egyre több játék színhelyül szolgált, így észrevétlenül megbarátkoztam vele. Tény, hogy ez a darab igényli a monumentális, mondhatni puccos díszletet és az élő zenekar közreműködését. Ha a káknán is csomót keresünk, mindkét tényező hiányát érezni lehetett – ha őszinték akarunk lenni, bevalljuk, hogy az előadás vitt magával, és képzeletünk lazán kipótolta a formalitásokat.

A színészeknek nehéz feladatuk van, legendás alakítások egész sora kísérti őket; a néző követeli a régi dobásokat, de várja a permanens megújulást. A rendezés sok ponton ötletesen fejleszt tovább a klasszikus poénokat – gondoljunk az urak boka-összeütogetős udvariaskodására –, máshol pedig egyszerűen hagyja, hogy a fantasztikusan szellemes szöveg tegye a dolgát, ahogy történik ez az orfeumi Cecilia–Edvin jelenetben.

A dalok meglehetősen új kontösben szólnak meg; s habár a Csárdáskirálynőben megszokott énekesi teljesítményektől időnként elmarad az előadás, sok dal szövegét tulajdonképpen most értem először tisztán. Nem kis rémületemre a *Hej, rózsám!* nem a szokott attribútumok kíséretében csendül fel, holott a táncparavargása, a mozgalmos koreográfia a Szilviát övező dicsfény kibontakoztatásának szükségszerű – vagy inkább csak hagyományos? – eszköze. „A lányok, a lányok, a lányok angyalok” – énekl a férfisereg szerethető macsós bájjal, abszolút hihetővé téve a témát. A *Jaj, cica*, „statikus” koreográfiájában a humor megvan, a táncbravúr hiányzik. A *Hajmási Péter*, *Hajmási Pál* különösen borzongatóra sikeredik, ahogy Cili Miskával és Kerekes Ferkóval való találkozása is – él a színpad, tele van érelemmel, süt a több évtized utáni viszontlátás eufóriája. Énekek szívmelengető, játékos tartalmas. Az *Emlékszel még* koncepciója – Szilvia és Edvin egy helyben állva, egymástól elszigetelődve énekel a nézőtérnek – világos, ám számomra hatástalan. A *Te rongyos élet* dallamaira Stázi és Bóni úgy idomulnak egymáshoz, mint a higány, bohókás szerelmük mosolyra fakaszt. A második felvonás végét jelentő *Álom*, *álom* során Szilvia és Edvin kénytelenek szembenézni az úri társaság álszentségével. A *Te rongyos élet* visszatérést már az első taktustól végigtapsoljuk, az említett illusztris vendégsereg egyszerű ember módjára, a földön heverve énekel. A *Húzzad csak kivilágos virradatig* tapsrendje parti-hangulatot teremt a nézőtérre – ezek a csodálatos dalok múlhatatlan eleganciával nyűgözik le a befogadót újra és újra.

Szerencsére a színészek is megérinti a darab karizmája. Szilvia színpadi aurájának megszületése a második felvonásig várat magára, de nem hiába. Edvinnel való szerelmének testi vonatkozása is hihetően ábrázolt, végre nem egy tökéletesen steril sanzonett–herceg párost láthatunk. Bóni – a klasszikus elődökhöz akaratlanul is mérve – korrektil megalkott karakter, Stázi oldalbordája lehetne ebben (is). A Cecilia–Miska–Ferkó triász többször is „bankot robbant”, az őket megformáló színészek együttműködése szerencsés csillagzat alatt született, poentírozások egymást támogatják, láthatóan nem akarják lejáratsani a másikat a színpadról. Cecilia és Szilvia valamennyi találkozása valódi, hamisítatlan anyós-meny csörte, melyet a vértelen és alázatos Szilvia-ábrázolásokhoz szokott nézőként ezerszer is üdvözlök. Háromdimenziós, büszke nőként látva őt később is, akadálytalanabban elhisszük, hogy képes szerelmének nemet mondani az úri kompánia füle hallatára. Leopold Maria előírászerűen teszetsza, szentlis, gyomorhajos herceg.

A második felvonásban már sorjáznak a poének, a színészek mindent kihoznak a helyzetből, és még többet. Jutalmuk ismétlődő nyílt színi taps. A harmadik felvonás részleteivel nem terhelnek minket az alkotók, csupán a lényegre szorítkoznak: kiderül, hogy Cecilia notórius férjhezmenő, így kénytelen áldását adni Edvin és Szilvia frigyére. Hepiend és fergeteges tapsrend a *Húzzad csak kivilágos virradatig* dallamaival.

Talán nem váltottuk meg a világot, és nem vittük előbbre az ország ügyét ebben a három órában, azonban tetőtől jökdévünk a magasba emelkedett, agyunknak a közéletért aggódó szegmense kikapcsolt, s egy kis időre magunk is orfeumi jómadarak lettünk. Mert ahogy akkoriban a háború fenyegetése elől menekültek az emberek a színes-fényes mulatóba, ma is ugyanúgy van mi elől elbújni egy szepareba. (Külön szerencse persze, ha van is kivel.) Jómagam a megütközéstől az elragadtatásig utaztam ma este – soha jobb végállomást!

Mai program:**11:00 „ALMA ÉS FÁJA”**

Színházi metszéspontok
Kiállítás megnyitó
Polgármesteri Hivatal,
Konferenciaközpont

SAKMAI KLUB

Beszélgetés

*Az elveszett levél és a Csárdás-
királynő* című előadásokról
Polgármesteri Hivatal,
Konferenciaközpont

16.30 DOROTTYA

Csavar Színház, Szlovákia
Rendező: Gál Tamás
Rákóczi Stúdió

18.00 III. RICHARD BETILTVA

Újvidéki Színház
Rendező: Anca Bradu m. v.
Művészetek Háza

21.00 MACHBETH

Szabadkai Népszínház
Rendező: Hernyák György m. v.
Várszínpad

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak
XXVII. Kisvárdai
Fesztiváljának
napilapja

Szerkesztő:

Szűcs Katalin Ágnes

Munkatárs:

Czomba Magdolna

Fotó:

Szebeni Szabó Róbert

Nyomdai előkészítés:

Fnor Reklámgrafika Kft.

Nyomdai kivitelezés:

Imi Print Nyomda

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**

ISSN 1587-8325

A Magyar Színházak

XXVII. Kisvárdai

Fesztiváljának támogatói:

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

KISVÁRDAI VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

Nemzeti Kulturális Alap

NEMZETI
SZÍNHÁZ